

Odnos između crta ličnosti tamne trijade i nekih aspekata kvalitete veze kod ljubavnih partnera

Čović, Melane

Master's thesis / Diplomski rad

2014

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:072467>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-19**



Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)



Sveučilište J. J. Strossmayera Osijek

Filozofski fakultet

Odsjek za psihologiju

**ODNOS IZMEĐU CRTA LIČNOSTI TAMNE TRIJADE I NEKIH
ASPEKATA KVALITETE VEZE KOD LJUBAVNIH PARTNERA**

Diplomski rad

Melane Čović

Mentor: dr. sc. Igor Kardum, red. prof.

Osijek, 2014.

Odnos crta ličnosti tamne trijade i nekih aspekata kvalitete veze kod ljubavnih partnera

Cilj ovoga istraživanja bio je ispitati odnos crta ličnosti tamne trijade – narcizma, makijavelizma i psihopatije - s aspektima kvalitete veze – percipiranom kvalitetom veze, stabilnošću veze i zadovoljstvom partnerom. Istraživanje je provedeno na 100 ljubavnih parova, odnosno na 200 sudionika raspona dobi 18-31 godine koji su u ljubavnoj vezi minimalno šest mjeseci. Nastojalo se utvrditi doprinos vlastitih crta ličnosti tamne trijade i crta ličnosti partnera na doživljaj kvalitete veze, zatim uparuju li se parovi po sličnosti u tamnoj trijadi te doprinos sličnosti crta ličnosti partnera doživljaju kvalitete veze. Rezultati linearnih regresijskih analiza pokazali su kako vlastite crte ličnosti tamne trijade, ali ne i crte ličnosti njihovih partnerica, doprinose kvaliteti veze muškaraca. Kvaliteti veze žena ne doprinose vlastite crte ličnosti, već crte ličnosti njihovih partnera. Kao jedini značajan negativan prediktor vlastite procjene i procjene kvalitete veze partnerice pokazala se psihopatija muškaraca. Korelacijskom analizom utvrdilo se kako se parovi uparuju po sličnosti na crtama ličnosti tamne trijade, pri čemu je najveća povezanost dobivena za psihopatiju, zatim za makijavelizam i najmanja za narcizam. Nadalje, linearnim regresijskim analizama se pokazalo kako sličnost među partnerima u crtama ličnosti tamne trijade doprinosi doživljaju kvalitete veze i muških i ženskih sudionika. Značajnim pozitivnim prediktorom pokazala se sličnost između partnera na narcizmu i kod muških i kod ženskih sudionika za sve mjere kvalitete veze i sličnost među partnerima na psihopatiji za stabilnost veze na ženskim sudionicima.

Ključne riječi: crte ličnosti tamne trijade, kvaliteta veze, uparivanje parova po sličnosti

Relationship between the Dark Triad personality traits and some aspects of relationship quality in romantic couples

The aim of this study was to examine the relation between Dark Triad personality traits- Narcissism, Machiavellianism and psychopathy - and the aspects of relationship quality- perceived relationship quality, relationship stability and the satisfaction with a partner. The research was conducted on 100 love couples, i.e. on 200 participants (age range 18-31) whose relationship has lasted for a minimum of six months. This study attempted to determine the contribution of an individual's dark triad personality traits as well as his/her partner's traits onto the perception of relationship quality, do couples pair up according to the partners' similarities on one or more traits of the Dark Triad and in what way assortative mating among partners contributes to the perception of relationship quality. The results of linear regression analyses have shown that Dark Triad personality traits of a man, but not those of their female partners, contribute to male's quality of relationship. For women, their own personality traits have no effect on the perception of their relationship quality, but the perception is affected by the personality traits of their male partners. The only significantly negative predictor to the own estimation and to the partner's estimation of relationship quality was men's psychopathy. Correlation analysis has shown that couples pair up according to assortative mating on Dark Triad personality traits, and the highest correlation was shown for psychopathy, then for Machiavellianism, and the lowest for Narcissism. Furthermore, linear regression analyses have shown that similarity between partners on Dark Triad personality traits contributes to the perception of relationship quality for both male and female participants. A significantly positive predictor was the similarity between partners in Narcissism for both male and female participants in all measures of the relationship quality and also similarity among partners in psychopathy was a positive predictor for the stability of relationship for female participants.

Key words: Dark Triad personality traits, relationship quality, assortative mating

Sadržaj

Uvod	1
Kvaliteta romantične veze	2
Osobine ličnosti i teorije odabira partnera.....	2
Crte ličnosti tamne trijade i intimni odnosi	3
Cilj, problemi i hipoteze	6
Cilj istraživanja	6
Problemi	6
Hipoteze	6
Metoda	7
Sudionici.....	7
Instrumenti	7
Postupak	9
Rezultati	9
Testiranje preduvjeta za korištenje parametrijskih postupaka.....	9
Deskriptivna statistika	10
Odnos crta ličnosti tamne trijade i kvalitete veze.....	12
Uparivanje parova po sličnosti na crtama ličnosti tamne trijade.....	16
Odnos sličnosti među partnerima na crtama ličnosti tamne trijade i kvalitete veze.....	17
Rasprava	21
Odnos crta ličnosti tamne trijade i kvalitete veze.....	21
Uparivanje parova po sličnosti na crtama ličnosti tamne trijade.....	23
Odnos sličnosti među partnerima na crtama ličnosti tamne trijade i kvalitete veze.....	24
Prednosti i nedostaci ovog istraživanja	25
Implikacije i smjernice za buduća istraživanja.....	27
Zaključak	28
Literatura	29

Uvod

Kvaliteta romantične veze

Jedna od osnovnih ljudskih potreba je potreba za ljubavlju i pripadanjem koju većina ljudi nastoji zadovoljiti ljubavnim odnosom čija kvaliteta značajno utječe na psihološku dobrobit i zdravlje pojedinca (Luo i Klohn, 2005). Kvaliteta romantičnog odnosa može se definirati na različite načine, ovisno o teorijskom pristupu. Prema starijim teorijskim pristupima na kvalitetu veze se gleda kao na zadovoljstvo u odnosu, odnosno ona je subjektivni osjećaj sreće, zadovoljstva i užitka koji proizlazi iz interakcije s intimnim partnerom (Hawkins, 1968; prema Obradović i Čudina-Obradović, 1998). Kritike na pristup kvaliteti veze kao zadovoljstvo odnosom javljaju se 70-ih godina 20. st. i nastaje pristup koji definira kvalitetu veze kao međusobnu prilagodbu partnera (Spanier 1976; prema Obradović i Čudina-Obradović, 1998). Ovaj pristup bio je široko prihvaćen i korišten u velikom broju istraživanja, ali i on je bio izložen kritikama te se 80-ih godina 20. st. javlja treći pristup koji predstavlja sintezu prethodnih dvaju shvaćanja. Ovaj pristup naglašava kvalitetu partnerskih odnosa pri čemu partner samostalno i nezavisno od drugog partnera procjenjuje kvalitetu odnosa koja obuhvaća i zadovoljstvo i prilagodbu. Partner može procjenjivati opću kvalitetu odnosa ili pojedinačne dimenzije, kao što su intimnost, kvaliteta komuniciranja, predanost, ljubav itd. Kao mjera kvalitete veze koristi se i koncept trajnosti i stabilnosti veze pri čemu se ulazak u vezu može promatrati kao pokazatelj spremnosti na dugoročnu vezu i njeno održavanje, a stabilnost kao značajku same veze (Canary i Dainton, 2006; prema Čubela Adorić i Vugdelija, 2010). Odluka o tome koji će se pristup primijeniti ovisi o samom autoru budući da još uvijek ne postoji općeprihvaćen pristup definiranja i mjerenja kvalitete odnosa kao najbolji. U ovom radu polazi se od pristupa usmjerenog na kvalitetu odnosa pri čemu će partneri kvalitetu veze procjenjivati na šest dimenzija kvalitete veze (zadovoljstvo, predanost, intimnost, povjerenje, strast i ljubav), zadovoljstvo partnerom i stabilnost veze.

Brojna istraživanja ispitivala su faktore koji utječu na kvalitetu romantičnog odnosa, a među njima su osobine partnera (na primjer: crte ličnosti, stavovi, vrijednosti, privrženost) i različite demografske varijable (na primjer: spol, dob, socioekonomski status, trajanje veze, zaposlenost). Osobine ličnosti su važan faktor u započinjanju i održavanju intimnog odnosa. One utječu na način kako osobe doživljavaju svog partnera i odnos te na međusobnu interakciju partnera. U ispitivanju odnosa crta ličnosti i kvalitete romantičnog odnosa koriste se dva pristupa: individualni i dijadni (Luo i sur., 2008). Individualni pristup ispituje kako osobine ličnosti pojedinca djeluju na njegov i partnerov doživljaj kvalitete veze. Iako su vlastite crte

ličnosti i crte ličnosti partnera povezane s doživljajem kvalitete veze, nedostatak individualnog pristupa je što se na partnere gleda kao na dvije međusobno nezavisne osobe, odnosno ne uzima njihove značajke kao para. Za razliku od toga, dijadni pristup preusmjerava fokus s pojedinaca na par pa tako ispituje povezanost između osobina ličnosti partnera kao odrednicu kvalitete veze. U ovom istraživanju korištena su oba pristupa, odnosno ispituje se u kakvom su odnosu crte ličnosti tamne trijade partnera s kvalitetom veze i u kakvom odnosu je povezanost između crta ličnosti partnera s kvalitetom veze.

Osobine ličnosti i teorije odabira partnera

Osobine ličnosti i individualne razlike u osobinama ličnosti imaju važnu ulogu u odabiru partnera. O odabiru partnera postoje dvije dominantne teorije, teorija sličnosti i teorija komplementarnih potreba (Klohn i Mendelsohn, 1998). Prema teoriji sličnosti ljude privlače pojedinci koji su im slični po jednoj ili više karakteristika (Buss, 1984a; prema Luo i Klohn, 2005). Sličnost među partnerima može se operacionalizirati kao apsolutna razlika ili kao korelacija na nekoj varijabli između partnera. Profil sličnosti se pokazao boljim prediktorom kvalitete veze u odnosu na razlike među partnerima (Luo i sur., 2008) te će se kao mjera sličnosti među partnerima koristiti i u ovom istraživanju.

Prema teoriji komplementarnih potreba, poznatoj po uzrečici suprotnosti se privlače, određene različitosti mogu dovesti do formiranja romantične veze, odnosno ljude privlače pojedinci koji imaju kvalitete i osobine koje oni sami nemaju, a željeli bi ih imati (Watson, Hubbard i Wiese, 2000). Komplementarnost se manifestira kao negativna korelacija između partnera na nekoj varijabli.

Brojna su istraživanja ispitivala ove teorije odabira partnera za širok raspon varijabli te dosljedno govore u prilog teoriji uparivanja parova po sličnosti. Najveći stupanj sličnosti između parova dobiven je za dob, dok je za inteligenciju, vrijednosti, stavove i kognitivne sposobnosti dobivena umjerena do visoka korelacija. Za sličnost među osobinama ličnosti partnera je općenito dobivena niska, ali pozitivna korelacija (npr. Han, Weed i Butcher, 2003; Bareld, 2005; Luo i Klohn, 2005). Također se pokazalo kako se parovi međusobno uparuju i u osobinama ličnosti koje su negativno povezane s kvalitetom veze (npr., neuroticizam, niska savjesnost i ugodnost) (Han, Weed i Butcher, 2003) te u antisocijalnom ponašanju i zlouporabi stvari (Low, Cui i Merikangas, 2007). S obzirom na navedeno, očekuje se da će parovi biti slični i u crtama ličnosti tamne trijade.

Budući da istraživanja dosljedno pokazuju kako se parovi međusobno uparuju po sličnosti u različitim osobinama, važno pitanje je u kakvom je odnosu sličnost među partnerima s kvalitetom veze. Rezultati istraživanja ne pružaju jednoznačan odgovor na ovo pitanje. Neka istraživanja pokazala su kako su sretniji parovi međusobno sličniji u crtama ličnosti, dok je kod parova koji traže psihološku pomoć ili su pred razvodom, pronađena manja sličnost između partnera (Han, Weed i Butcher, 2003; Luo i Klohnen, 2005). Međutim, u nekim istraživanjima se sličnost među partnerima nije pokazala pozitivnim prediktorom zadovoljstva (npr. Glicksohn i Golan, 2001; Robins, Caspi i Moffitt, 2000). Nekonzistentni rezultati u ovom području posljedica su različitih pristupa istraživanja, na primjer, selekcionirani i homogeni uzorci sudionika, različite mjere ličnosti i kvalitete veze.

Crte ličnosti tamne trijade i intimni odnosi

Tamnu trijadu čine tri crte ličnosti - narcizam, makijavelizam i psihopatija – koje su konceptualno različite, ali su međusobno umjereno pozitivno povezane te se normalno distribuiraju na nekliničkoj populaciji (Paulhus i Williams, 2002). Sve tri crte uključuju socijalno nepoželjne aspekte ljudske ličnosti. Svaka crta ličnosti tamne trijade u određenoj mjeri sadrži izraženo pozitivnu sliku o sebi, osjećaj veličine, nedostatak empatije, sklonost samopromoviranju, manipulaciji i agresivnom ponašanju (Jonason i sur., 2009; Jones i Paulhus, 2010). Crte ličnosti tamne trijade su u posljednje vrijeme čest predmet istraživanja u području psihologije ličnosti, socijalnoj i kliničkoj psihologiji te su se pokazale značajnim prediktorom različitih oblika ponašanja i doživljavanja, u mnogim slučajevima značajnijim od petofaktorskog modela ličnosti koji ličnost opisuje na najvišoj razini apstrakcije (Jonason i sur., 2009; Jonason, Li i Buss, 2010; Jones i Paulhus, 2010).

Narcizam

Narcizam karakteriziraju grandiozni osjećaji vlastite vrijednosti i posebnih prava, pretjerana usmjerenost na sebe i svoje potrebe, potreba za pažnjom i divljenjem okoline te nedostatak empatije i razumijevanja tuđih osjećaja i potreba (Raskin i Terry, 1988; Campbell i sur., 2000; Jakobwitz i Egan, 2005). Međutim, narcisi su otvoreni, šarmantni, zabavni i socijalno dominantni pa ih drugi doživljavaju poželjnima za započinjanje odnosa te su stoga uspješni i u osvajanju partnera i započinjanju romantičnih veza (Campbell, Brunel i Finkel, 2006). No, kako traje započeti odnos, narcisi, zbog svojih osobina, s vremenom postaju manje poželjnim partnerima i imaju problema u odnosima (Campbell i Miller, 2011). Njihove veze često započinju idealizacijom partnera, no ona je kratkotrajna. Mogući razlozi su ti što pronađu novog

partnera, dobiju realniju sliku sadašnjeg partnera ili zbog toga što predanost i intimnost doživljavaju kao prijatnu (Keller i sur., 2014). Narcisi imaju tendenciju traženja boljeg partnera i konstantno obraćaju pažnju na druge osobe izvan svoje trenutne veze, igraju igrice u odnosu i manje su usmjereni na razvoj emocionalne i intimne veze s drugima (Campbell i Foster, 2002). Nadalje, narcisi sebe smatraju puno boljima u odnosu na svoje partnere zbog čega su manje zadovoljni njima i samim odnosom te manje ulažu u njega. Općenito, romantične veze narcisa su površne i prolazne te im nedostaje intimnosti i predanosti (Masterson, 1988; prema Campbell i Foster, 2002).

Osim smanjene predanosti i intimnosti, narcizam je također povezan s problemima u odnosu. Kada je grandiozna slika o sebi kod narcisa narušena, javlja se hostilnost i agresivnost te je veća vjerojatnost da se uključe u ponašanja kao što su nasilje u vezi i prisiljavanje na spolne odnose (Baumeister, Smart i Boden, 1996; prema Keller i sur., 2014).

Makijavelizam

Makijavelisti su skloni iskorištavanju drugih i manipulaciji, imaju ciničan i negativan pogled na svijet i ljude te su nemoralnih stavova i ponašanja, (Christie i Geis, 1970; prema Brown i Guy, 1983). Pragmatični su i usmjereni samo na sebe i svoje potrebe te pokazuju hladnu sebičnost i instrumentalnost za ostvarivanje vlastitih ciljeva (McHoskey, 1999).

Kao i narcisi, makijavelisti su uspješni u započinjanju romantičnih odnosa jer ih okolina doživljava atraktivnima (Campbell, Reeder i Sedikides, 2000; McHoskey, 2001). No, osim početne privlačnosti, održavanje kvalitetnog romantičnog odnosa je dugotrajan proces koji zahtijeva razvoj intimnosti, povjerenja i predanosti među partnerima, a makijavelisti manje ulažu u svoje ljubavne odnose i pokazuju niže razine intimnosti (Dussault, Hojjat i Boone, 2013).

Makijavelizam je povezan s problemima i manjim zadovoljstvom u ljubavnom odnosu zbog smanjene razine intimnosti i empatije, te sklonosti manipulaciji i obmanjivanju. Primjeri takvih ponašanja su varanje, otkrivanje intimnih tajni, glumljenje ljubavi i prisiljavanje na spolni odnos (Jonason i sur., 2009). Njihove intimne veze usmjerene su na ostvarivanje vlastite koristi i ciljeva kao što su moć, socijalni status, a manje na intrinzične ciljeve kao što su intimnost, zajedništvo i ljubav (Ali i Chamorro-Premuzic, 2010; Dussault, Hojjat i Boone, 2013).

Psihopatija

Psihopatiju karakterizira egocentričnost, površan šarm, odsutnost anksioznosti i osjećaja krivnje, siromaštvo emocija, nedostatak empatije, altruizma i humanističke motivacije, manipulativnost i antisocijalni životni stil (Hare, 1995; Kantor, 2006).

U njihovom ponašanju očituje se izražena impulzivnost koja proizlazi iz nedostatka uvida i spremnosti za planiranje unaprijed pa su tako njihovi postupci često nepromišljeni i nepredvidljivi te ih karakterizira neodgovornost i sebičnost (Hare, 1995; Glenn, Kurzban i Raine, 2011).

U odnosima s ljudima često koriste različite oblike ponižavanja, osvećivanja, izazivanja straha te ne poštuju tuđa prava (Leary, 1957; prema Ali i Chamorro-Premuzic, 2010). Također imaju izraženu sklonost laganju pri čemu ih većina laže iz emocionalnih ciljeva, kao što su izazivanje ljubavi, suosjećanja ili kako bi zaštitili narušenu sliku o sebi. Psihopati su sadistički i sebični. Oni žele povrijediti druge pri čemu ne vode računa o tome koga su povrijedili, kako i koliko. Ukoliko i pokazuju empatiju, ona vjerojatno proizlazi iz vlastite koristi (Hare, 1995).

Psihopati su neuspješni u stvaranju trajnih intimnih odnosa. Njihove intimne veze karakterizira nedostatak empatije, topline, intimnosti, predanosti te negativan pogled na drugu osobu i sam odnos (Rosenstein i Horowitz, 1993; prema Ali i Chamorro-Premuzic, 2010).

Psihopatija je povezana sa širokim rasponom problematičnog ponašanja u ljubavnim vezama. Psihopati u većoj mjeri koriste strategije prisiljavanja na spolni odnos, uključujući upotrebu droga, fizičko ili verbalno zastrašivanje. Osim toga, koriste i druge manipulativne strategije kako bi kontrolirali svog partnera te dominirali u odnosu (Williams, Spidel i Paulhus, 2005). Nadalje, psihopate karakterizira nevjernost u ljubavnom odnosu. Čini se da su konstantno usmjereni ili su uključeni u kratkotrajne seksualne odnose bez obzira na status veze u kojem se nalaze, te ne pokazuju zabrinutost oko otkrivanja prevare. Njihove veze su uglavnom kratkotrajne, odnosno često započinju romantične veze, čak i brakove, koji završavaju prekidom (Williams, Spidel i Paulhus, 2005; Kantor, 2006).

Dakle, crte ličnosti tamne trijade karakteriziraju površni odnosi, odnosno smanjena intimnost i predanost, nedostatak empatije i kajanja, usmjerenost na sebe i svoje potrebe te iskorištavanje drugih za ostvarivanje vlastitih ciljeva (Jonason i sur., 2009; Jonason, Valentine i Harbeson, 2011; Jonason i Buss, 2012). Također, sve tri crte tamne trijade povezane su s problemima u ljubavnim vezama, kao što je nasilje i nevjernost (McHoskey, 2001; Williams, Spidel i Paulhus, 2005; Keller i sur., 2014). S obzirom na to, tamna trijada ličnosti je negativno

povezana s interesom i spremnošću za dugotrajne veze. Međutim, ljudsko društvo cijeni i smatra socijalno poželjnim dugotrajne veze i monogamiju te bi se stoga pojedinci s tamnom trijadom ličnosti mogli uključiti u dugotrajne ili poludugotrajne veze (Campbell i Foster, 2001), ali se očekuje da će njihove veze biti manje kvalitetne i nestabilne.

Cilj, problemi i hipoteze

Cilj istraživanja

Cilj ovoga istraživanja bio je ispitati odnos crta ličnosti tamne trijade i različitih aspekata kvalitete veze kod ljubavnih partnera. Također je cilj bio ispitati uparuju li se partneri po sličnosti na crtama ličnosti tamne trijade te kako je ta sličnost povezana s različitim aspektima kvalitete veze.

Problemi

1. Ispitati odnos crta ličnosti tamne trijade s različitim aspektima kvalitete veze – kvalitetom veze, stabilnošću veze i zadovoljstvom partnerom.
2. Ispitati uparuju li se parovi po sličnosti na crtama ličnosti tamne trijade.
3. Ispitati odnos sličnosti među partnerima u crtama ličnosti tamne trijade s različitim aspektima kvalitete veze - kvalitetom veze, stabilnošću veze i zadovoljstvom partnerom.

Hipoteze

H1. Crte ličnosti tamne trijade su negativni prediktori aspekata kvalitete veze (percipirana kvaliteta veze, zadovoljstvo partnerom, stabilnost veze).

H2. Parovi se uparuju po sličnosti na crtama ličnosti tamne trijade, odnosno postoji statistički značajna pozitivna povezanost između partnera na pojedinim crtama ličnosti tamne trijade.

H3. Sličnost među partnerima na crtama ličnosti tamne trijade je značajan pozitivan prediktor aspekata kvalitete veze.

Metoda

Sudionici

U ispitivanju je sudjelovalo 100 parova, odnosno 200 sudionika. Kako bi se odabrao uzorak u skladu s istraživačkim ciljevima, kao način prikupljanja sudionika korišteno je lančano uzorkovanje. Kriteriji po kojima su se odabirali sudionici su mlađa odrasla dob i trajanje ljubavne veze od minimalno šest mjeseci pri čemu se takvom vezom smatra trajan i ozbiljan odnos koji ne uključuje zajedničku djecu ili brak. Raspon dobi sudionika je 18-31 godine. Prosječna dob muških sudionika je 24,5 godine (SD=3,157), a ženskih 23 godine (SD=2,574). Sudionici su različitog stupnja obrazovanja. Od muških sudionika 37% ih ima srednju stručnu spremu, 8% ima višu, a 55% ima visoku stručnu spremu. Od ženskih sudionika 20% ima srednju stručnu spremu, 13% višu, a visoku stručnu spremu ih ima 67%. Što se tiče zaposlenja, 13% muških sudionika je zaposleno, 43% ih nije zaposleno, a 44% studira. Od ženskih sudionika 11% ih je zaposleno, 66% je nezaposleno, a njih 23% studira. Duljina trajanja veze kreće se u rasponu od 6 mjeseci do 11 godina. Prosječno trajanje veze iznosi 3,5 godine (SD=3,76). Zajedno živi 23% parova.

Instrumenti

Opći upitnik

Opći upitnik je konstruiran kako bi se prikupili demografski podaci sudionika. Podaci koji su prikupljeni su spol, dob, zaposlenje, stupanj obrazovanja sudionika i podaci o njihovoj vezi kao što su trajanje veze i zajednički život s partnerom.

Za mjerenje tamne trijade ličnosti korišteni su upitnici makijavelizma, narcizma i psihopatije.

Za mjerenje makijavelizma korišten je upitnik **Mach-IV** (Test of Machiavellianism, Christie i Geis, 1970). Upitnik se sastoji od 20 čestica, odnosno tvrdnji, koje odražavaju stavove i mišljenja o ljudima i ponašanjima. Sudionici označavaju u kojoj se mjeri slažu ili ne slažu s pojedinom tvrdnjom na skali od 6 stupnjeva (od -3 – izrazito se ne slažem do +3 – izrazito se slažem). U ovom istraživanju upitnik je korišten kao jednodimenzionalna mjera. Pouzdanost, izražena Cronbachovim alpha koeficijentom, iznosi 0.79 na muškim sudionicima i 0.77 na ženskim sudionicima.

Za mjerenje narcizma korišten je upitnik **NPI-40** (The Narcissistic Personality Inventory, Raskin i Terry, 1988). Sastoji se od 40 parova tvrdnji od kojih jedna ukazuje na narcizam. Sudionici odabiru jednu od dvije tvrdnje koja bolje opisuje njihove osjećaje i vjerovanja. Ovaj upitnik se na subkliničkim uzorcima često koristi kao jednodimenzionalna mjera narcizma, te je tako korišten i u ovom istraživanju. Cronbach – alfa koeficijent pouzdanosti na muškim sudionicima iznosi 0.88, a na ženskim sudionicima 0.73.

Za mjerenje psihopatije korišten je **SRP-III** (Self-Reported Psychopathy Scale, Hare, 1985). Upitnik se sastoji od 31 tvrdnje koje opisuju različite aspekte psihopatskog ponašanja. Za procjene se koristi skala Lickertovog tipa od 1 (jako se ne slažem) do 5 (jako se slažem). U ovom istraživanju upitnik je korišten kao jednodimenzionalna mjera psihopatije. Pouzdanost na muškim sudionicima iznosi 0.87, a na ženskim 0.82.

Za mjerenje kvalitete veze korišten je **Upitnik percipirane kvalitete veze** (Perceived Relationship Quality Components, Fletcher i sur., 2000). Upitnik se sastoji od šest čestica od kojih se svaka odnosi na jednu komponentu veze - ljubav, strast, predanost, povjerenje, zadovoljstvo i intimnost. Zadatak sudionika je procijeniti sadašnju vezu na svakoj čestici od 1 do 7. Pouzdanost na muškim sudionicima iznosi 0.89, a na ženskim 0.86.

Za mjerenje zadovoljstva partnerom korišten je **Indeks zadovoljstva partnerom** (Satisfaction Indeks, Simpson, 1987). Upitnik se sastoji od 11 čestica koje mjere zadovoljstvo partnerom u različitim aspektima. Ispitanici procjenjuju zadovoljstvo partnerom na svakoj čestici na skali od 7 stupnjeva, od 1 (vrlo nezadovoljan) do 7 (vrlo zadovoljan). Pouzdanost na muškim sudionicima iznosi 0.91, a na ženskim 0.93.

Za ispitivanje stabilnosti veze korištena je **Skala bračne stabilnosti** (Ćubela Adorić i Jurević, 2006). Ovaj instrument je namijenjen ispitivanju bračne stabilnosti kao značajke same veze koja odražava percipirano održavanje veze. Sastoji se od devet čestica koje izražavaju različita mišljenja i vjerovanja o stabilnosti i održivosti vlastite bračne veze. Sudionik procjenjuje stupanj svoga slaganja s pojedinim tvrdnjama na skali procjene od 7 stupnjeva (-3 = potpuno netočno, +3 = potpuno točno). Za potrebe ovog istraživanja skala je prilagođena za parove koji su vezi. Na primjer čestica „Imamo sve što jedan par treba da bi održao svoj brak.“ je preoblikovana u česticu „Imamo sve što jedan par treba da bi održao svoju vezu.“. Pouzdanost na muškim sudionicima iznosi 0.90, a na ženskim 0.91.

Ukupan rezultat na svim upitnicima formiran je kao jednostavna linearna kombinacija broja bodova na pojedinim pitanjima.

Postupak

U istraživanju je korištena metoda snježne grude kao način prikupljanja sudionika. Prikupljanje podataka obavljeno je istovremeno s oba člana para koji su ispunjavali upitnike odvojeno uz kontrolu eksperimentatora. Sudionicima je prije samog istraživanja objašnjeno da je cilj istraživanja ispitati povezanost crta ličnosti i nekih aspekata ljubavne veze te im je pročitana uputa kojom im je rečeno da su podaci dobiveni u ovom istraživanju povjerljivi te da će se koristiti samo u istraživačke svrhe i da mogu odustati u bilo kojem trenutku. Kako bi se osigurala povjerljivost, svakom paru dodijeljena je zaporka kako bi se kasnije mogli spojiti njihovi rezultati. Nakon završetka ispunjavanja upitnika parovi su priložili upitnike u omotnice. Redoslijed ispunjavanja upitnika rotiran je tako da je jednak broj sudionika prvo ispunjavao upitnike tamne trijade ličnosti, a potom upitnike kvalitete veze i obrnutim redoslijedom. Vrijeme koje je bilo potrebno za ispunjavanje upitnika je 35- 45 minuta. Podatci prikupljeni istraživanjem obrađeni su programskim paketom za statističku obradu – IBM SPSS 20.0.

Rezultati

Testiranje preduvjeta za korištenje parametrijskih postupaka

Kako bi se provjerilo postojanje preduvjeta za korištenje parametrijskih statističkih postupaka, prije obrade podataka provjerena je normalnost distribucija rezultata na crtama ličnosti tamne trijade (makijavelizam, narcizam i psihopatija) i aspektima kvalitete veze (percipirana kvaliteta veze, stabilnost veze i zadovoljstvo partnerom).

Kolmogorov – Smirnovljevim testom utvrđeno je da na muškim članovima para sve distribucije rezultata, osim makijavelizma ($K-S = ,050$; $p > ,05$), statistički značajno odstupaju od normalne ($K-S$ vrijednosti u rasponu od ,107 do ,180; $p < ,01$). Na ženskim članovima para distribucije rezultata na crtama ličnosti tamne trijade i varijable stabilnosti veze su normalne ($K-S$ vrijednosti u rasponu od ,068 do ,080; $p > ,05$). Za varijable percipiranja kvalitete veze i zadovoljstva partnerom odstupanje od normalne distribucije je statistički značajno ($K-S$ vrijednosti u rasponu ,147 do ,174; $p < ,01$) te su distribucije, kao i na muškom uzorku, negativno asimetrične (indeks asimetričnosti kreće se u rasponu od -1,757 do -1,712).

Vizualnom inspekcijom rezultata na temelju histograma i $Q-Q$ dijagrama, utvrđeno je da odstupanja od normalne distribucije nisu velika, odnosno da rezultati imaju tendenciju normalne distribucije. Može se pretpostaviti da razumno odstupanje od normalne distribucije neće imati

značajne posljedice na rezultate koji će se utvrditi. U skladu s navedenim, za obradu rezultata korišteni su parametrijski postupci.

Deskriptivna statistika

Nakon testiranja normalnosti distribucija, izračunate su aritmetičke sredine, standardne devijacije, minimalne i maksimalne vrijednosti te pouzdanost za crte ličnosti tamne trijade i varijable kvalitete veze. Također su izračunate razlike između rezultata koje postižu muški i ženski sudionici. Rezultati su prikazani u tablici 1.

Tablica 1. Deskriptivna statistika i pouzdanost za varijable crte ličnosti tamne trijade i kvalitete veze te razlike između rezultata muških i ženskih sudionika na pojedinim varijablama.

Varijabla	Muškarci					Žene					Teorijski raspon	t
	min.	max.	M	SD	α	min.	max.	M	SD	α		
Makijavelizam	39	104	67,16	12,578	,79	35	102	62,81	12,356	,77	20-120	2,45**
Narcizam	2	36	14,91	7,764	,88	1	25	12,57	5,100	,73	0-40	2,52**
Psihopatija	48	107	75,53	14,275	,87	40	102	66,07	10,964	,82	31-155	5,26**
Percipirana kvaliteta veze	20	42	36,82	5,658	,89	16	42	36,82	5,104	,86	6-42	,00
Zadovoljstvo partnerom	41	77	67,49	9,128	,91	18	77	65,82	10,673	,93	11-77	,74
Stabilnost veze	14	63	47,79	11,437	,90	9	63	46,59	11,490	,91	9-63	1,189

Iz tablice 1 vidljivo je da muškarci postižu statistički značajno veće rezultate na crtama ličnosti tamne trijade od žena. Za varijable procjene kvalitete veze muškarci i žene postižu podjednake rezultate, odnosno ne postoji statistički značajna razlika u procjeni kvalitete veze između muškaraca i žena.

Kako bi se odgovorilo na postavljene probleme, prije provođenja daljnjih analiza izračunati su Pearsonovi koeficijenti korelacije u svrhu provjere povezanosti vlastitih crta ličnosti tamne trijade, crta ličnosti tamne trijade partnera i aspekata kvalitete veze. Dobiveni koeficijenti korelacije prikazani su u tablici 2.

Tablica 2. Interkorelacije varijabli mjerenih u istraživanju.

Varijabla	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
1. MACH_m	-	,36**	,48**	,40**	,04	,14	-,29**	-,30**	-,31**	-,22*	-,25*	-,25*
2. NPI_m		-	,48**	,01	,20*	,19	-,14	-,16	-,11	-,04	-,14	-,11
3. SRP_m			-	,24*	,12	,26*	-,42**	-,46**	-,41**	-,18	-,31**	-,36**
4. MACH_ž				-	,20*	,42**	-,13	-,12	-,06	-,13	-,22*	-,16
5. NPI_ž					-	,42**	-,02	,02	,10	-,02	-,01	-,08
6. SRP_ž						-	-,14	-,19	-,08	-,12	-,17	-,16
7. PKV_m							-	,79**	,82**	,59**	,61**	,82**
8. STAB_m								-	,74**	,49**	,66*	,58**
9. ZP_m									-			,52**
10. PKV_ž										-	,71**	,80**
11. STAB_ž											-	,77**
12. ZP_ž												-

Napomena. * $p < ,05$; * * $p < ,01$. MACH-makijavelizam; NPI-narcizam; SRP-psihopatija; PKV-percipirana kvaliteta veze; STAB-stabilnost veze; ZP-zadovoljstvo partnerom.

Pearsonovi koeficijenti korelacije, prikazani u tablici 2, pokazuju statistički značajnu umjerenu pozitivnu povezanost između pojedinih crta ličnosti tamne trijade i na muškim i na ženskim članovima para. Također, postoji pozitivna povezanost između pojedinih crta ličnosti tamne trijade i procjene kvalitete veze muškog i ženskog člana para.

Nadalje, rezultati pokazuju kako su na muškim članovima para vlastite crte ličnosti makijavelizma i psihopatije značajno negativno povezane sa svim varijablama kvalitete veze (percipirana kvaliteta veze, zadovoljstvo partnerom i stabilnost veze), dok narcizam nije povezan niti s jednom varijablom kvalitete veze. Crte ličnosti tamne trijade ženskog člana para nisu povezane niti s jednom varijablom kvalitete veze procijenjenom od muških članova para

Na ženskim članovima para se, od vlastitih crta ličnosti, samo makijavelizam pokazao statistički značajno negativno povezanim sa stabilnošću veze, dok između ostalih crta ličnosti i varijabli kvalitete veze nije pronađena povezanost. Među crtama ličnosti tamne trijade muškog člana para, makijavelizam se pokazao statistički značajno negativno povezanim sa svim varijablama kvalitete veze, psihopatija sa stabilnošću veze i zadovoljstvom partnerom, a narcizam se nije pokazao povezanim ni s jednom varijablom procjene kvalitete veze ženskih članova para.

Odnos crta ličnosti tamne trijade i kvalitete veze

Kako bi se utvrdio doprinos crta ličnosti tamne trijade s različitim aspektima kvalitete veze, provedeno je šest linearnih regresijskih analiza. U analizama su kao prediktori uključene vlastite crte ličnosti tamne trijade (makijavelizam, narcizam i psihopatija), a kao kriteriji aspekti kvalitete veze (percipirana kvaliteta veze, stabilnost veze i zadovoljstvo partnerom) posebno na muškim i na ženskim partnerima. U skladu s korelacijskom matricom, koja upućuje na umjerene interkorelacije varijabli, faktor povećanja varijance (VIF), čije se vrijednosti kreću u rasponu od 1,22 do 1,50 i tolerancija, čije se vrijednosti kreću u rasponu od 0,66 do 0,82 upućuju na to da ne postoji multikolinearnost među varijablama. Naime, VIF vrijednosti iznad 10 (Myers, 1990; prema Field, 2005) i vrijednosti tolerancije ispod 0,2 (Menard, 1995; prema Field, 2005) upućuju na mogućnost postojanja multikolinearnosti. Rezultati linearnih regresijskih analiza prikazani su u tablici 3.

Tablica 3. Rezultati linearnih regresijskih analiza s vlastitim crtama ličnosti tamne trijade kao prediktorima procjene kvalitete veze muških i ženskih članova para.

Kriterij	Prediktor	<i>R</i>	<i>R</i> ²	<i>F</i>	<i>B</i>	β	<i>t</i>
Procjena kvalitete veze muškaraca	Crte ličnosti muškaraca						
		,44**	,19**	7,59			
Percipirana kvaliteta veze	Makijavelizam				-,06	-,14	-1,28
	Narcizam				,07	,01	,94
	Psihopatija				-,16	-,34**	-3,54
		,47**	,22**	9,14			
Stabilnost veze	Makijavelizam				-,12	-,13	-1,22
	Narcizam				,13	-,09	,84
	Psihopatija				-,35	-,44**	-3,95
		,45**	,20**	8,00			
Zadovoljstvo partnerom	Makijavelizam				-,12	-,17	-,57
	Narcizam				,16	,14	1,32
	Psihopatija				-,26	-,40**	-3,56
Kriterij	Prediktor	<i>R</i>	<i>R</i> ²	<i>F</i>	<i>B</i>	β	<i>t</i>
Procjena kvalitete veze žena	Crte ličnosti žena						
		,15	,02	,77			
Percipirana kvaliteta veze	Makijavelizam				-,04	-,09	-,88
	Narcizam				,04	,04	,36
	Psihopatija				-,04	-,09	-,79
		,25	,06	2,08			
Stabilnost veze	Makijavelizam				-,165	-,177	-1,62
	Narcizam				,191	,085	,78
	Psihopatija				-,141	-,134	-1,14
		,19	,04	1,16			
Zadovoljstvo partnerom	Makijavelizam				-,09	-,11	-1,01
	Narcizam				-,04	-,02	-,17
	Psihopatija				-,09	-,10	-,84

Napomena. * $p < ,05$; ** $p < ,01$.

Rezultati prikazani u tablici 3 pokazuju kako na muškim članovima para vlastite crte ličnosti tamne trijade objašnjavaju 19% varijance percipirane kvalitete veze. Značajnim negativnim prediktorom pokazala se psihopatija, a makijavelizam i narcizam nisu se pokazali značajnim prediktorima percipirane kvalitete veze.

Nadalje, vlastite crte ličnosti tamne trijade objašnjavaju 22% varijance stabilnosti veze pri čemu se samo psihopatija pokazala značajnim negativnim prediktorom stabilnosti veze.

Također, vlastite crte ličnosti tamne trijade objašnjavaju 20% varijance zadovoljstva partnerom te se samo psihopatija pokazala značajnim negativnim prediktorom zadovoljstva partnerom.

Na ženskim sudionicima vlastite crte ličnosti tamne trijade nisu se pokazale značajnim prediktorima u objašnjavanju niti jedne kriterijske varijable kvalitete veze.

Kako bi se utvrdio doprinos crta ličnosti tamne trijade jednog partnera u procjeni kvalitete veze drugog partnera, provedene su linearne regresijske analize s crtama ličnosti jednog partnera kao prediktorima i procjenom kvalitete veze drugog partnera kao kriterijima, posebno na muškim i ženskim sudionicima. Rezultati analiza prikazani su u tablici 4.

Tablica 4. Rezultati linearnih regresijskih analiza s crtama ličnosti tamne trijade jednog partnera kao prediktorima i procjenama kvalitete veze drugog partnera kao kriterijima.

Kriterij	Prediktor	<i>R</i>	<i>R</i> ²	<i>F</i>	<i>B</i>	β	<i>t</i>
Procjena kvalitete veze muškaraca	Crte ličnosti žena						
		,17	,03	,958			
Percipirana kvaliteta veze	Makijavelizam				-,04	-,09	-,78
	Narcizam				,06	,05	,47
	Psihopatija				-,07	-,13	-1,08
		,22	,05	1,68			
Stabilnost veze	Makijavelizam				-,04	-,05	-,42
	Narcizam				,28	,12	1,12
	Psihopatija				-,23	-,22	-1,87
		,17	,03	,91			
Zadovoljstvo partnerom	Makijavelizam				-,03	-,04	-,41
	Narcizam				,29	,16	1,45
	Psihopatija				-,10	-,12	-1,03
Kriterij	Prediktor	<i>R</i>	<i>R</i>²	<i>F</i>	<i>B</i>	β	<i>t</i>
Procjena kvalitete veze žena	Crte ličnosti muškaraca						
		,25	,06	2,09			
Percipirana kvaliteta veze	Makijavelizam				-,08	-,19	-1,66
	Narcizam				,06	,09	,77
	Psihopatija				-,05	-,13	-1,07
		,33*	,11*	3,93			
Stabilnost veze	Makijavelizam				-,12	-,14	-1,23
	Narcizam				,04	,03	,28
	Psihopatija				-,21	-,26*	-2,18
		,38**	,15**	5,51			
Zadovoljstvo partnerom	Makijavelizam				-,09	,09	,90
	Narcizam				-,14	-,02	-,17
	Psihopatija				-,27	-,36**	-3,08

Napomena. * $p < ,05$; ** $p < ,01$.

Iz rezultata prikazanih u tablici 4 vidi se kako crte ličnosti tamne trijade ženskih članova para ne doprinose značajno procjeni niti jedne varijable kvalitete veze muških članova para.

Crte ličnosti tamne trijade muškaraca ne doprinose značajno objašnjenju percipirane kvalitete veze žena.

Crte ličnosti tamne trijade muškaraca značajno doprinose procjeni stabilnosti veze žena, pri čemu objašnjavaju 11% varijance, i procjeni zadovoljstva partnerom s 15% objašnjene

varijance. Za obje kriterijske varijable kao jedini značajan negativan prediktor pokazala se psihopatija.

Rezultati prikazani u tablicama 3 i 4 upućuju na to da procjeni kvalitete veze muških partnera doprinose vlastite crte ličnosti, ali ne i crte ličnosti partnerice. Nasuprot tome, u procjeni kvalitete veze partnerica crte ličnosti partnera imaju veću važnost od vlastitih crta ličnosti.

Uparivanje parova po sličnosti na crtama ličnosti tamne trijade

Kako bi se odgovorilo na drugi problem – uparuju li se parovi po sličnosti na crtama ličnosti tamne trijade, izračunati su koeficijenti korelacije za pojedine crte ličnosti tamne trijade između muških i ženskih članova para na cijelom uzorku. Dobiveni koeficijenti korelacije između muških i ženskih članova para značajni su i pozitivni za sve crte ličnosti, a iznose 0.40 za makijavelizam, 0.20 za narcizam i 0.26 za psihopatiju.

Kako bi se isključila mogućnost da sličnost među partnerima nije posljedica trajanja veze, iz koeficijenata korelacija među partnerima u crtama ličnosti parcijaliziran je efekt duljine trajanja veze. Nakon parcijalizacije efekta duljine trajanja veze dobivene povezanosti nisu se promijenile iz čega se može zaključiti da parovi ne postaju sličniji s trajanjem veze, nego se najvjerojatnije izabiru po sličnosti od samog početka veze.

Sličnost među partnerima je provjerena i računanjem indeksa sličnosti za svaki par pomoću Pearsonovih koeficijenata korelacije između muškog i ženskog člana para na svim česticama upitnika koje čine pojedinu crtu ličnosti. U tablici 5 prikazana je deskriptivna statistika za tako operacionaliziranu sličnost.

Tablica 5. Deskriptivna statistika korelacija između muškog i ženskog člana para na česticama pojedinog upitnika.

Varijabla	min.	max.	M	SD
Sličnost_makijavelizam	-,21	,93	,39	,247
Sličnost_narcizam	-,22	,81	,20	,196
Sličnost_psihopatija	,07	,90	,48	,170

Prosječni koeficijent korelacije između partnera najveći je za psihopatiju, zatim za makijavelizam i najmanji za narcizam. Pozitivan Pearsonov koeficijent korelacije dobiven je za 95% parova na makijavelizmu, za 86% parova na narcizmu i za 100% parova na psihopatiji. Duljina trajanja veze nije povezana sa sličnošću među partnerima na pojedinim crtama ličnosti.

Dobiveni pozitivni koeficijenti korelacije ukazuju na to da se parovi uparuju na pojedinim crtama ličnosti tamne trijade pri čemu je najveće uparivanje po sličnosti dobiveno za psihopatiju.

Odnos sličnosti među partnerima na crtama ličnosti tamne trijade i kvalitete veze

Kako bi se odgovorilo na treći problem — ispitati odnos sličnosti među partnerima na crtama ličnosti tamne trijade s različitim aspektima kvalitete veze — provedeno je šest linearnih regresijskih analiza.

Prije provođenja analiza izračunati su Pearsonovi koeficijenti korelacije kako bi se ispitala povezanost između sličnosti među partnerima na pojedinoj crti ličnosti tamne trijade i aspekata kvalitete veze. Dobiveni koeficijenti korelacije prikazani su u tablici 6.

Tablica 6. Koeficijenti korelacije između prediktorskih i kriterijskih varijabli.

Varijabla	Muškarci						Žene					
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	1.	2.	3.	4.	5.	6.
1. Sličnost-makijavelizam	-	,18	,06	,04	,06	,05	-	,18	,06	,02	,08	,14
2. Sličnost-narcizam		-	,20*	,29**	,28**	,28**		-	,20*	,22*	,28**	,30**
3. Sličnost-psihoopatija			-	,16	,19	,21			-	,17	,30**	,29**
4. PKV				-	,79**	,82**				-	,71**	,80**
5. STAB					-	,74**						,77**
6. ZP												-

Napomena. * $p < ,05$; ** $p < ,01$. PKV-percipirana kvaliteta veze; STAB-stabilnost veze; ZP-zadovoljstvo partnerom.

Pearsonovi koeficijenti pokazuju kako je na muškim članovima para, od prediktorskih varijabli, samo sličnost među partnerima na crti narcizma pozitivno povezana sa svim kriterijskim varijablama kvalitete veze.

Na ženskim članovima para je, također, sličnost među partnerima na crti narcizma povezana sa svim varijablama kvalitete veze te je sličnost na psihoopatiji pozitivno povezana sa stabilnošću veze i zadovoljstvom partnerom.

Sličnost među partnerima na crti makijavelizma nije povezana niti s jednom kriterijskom varijablom ni na muškim ni na ženskim partnerima.

U regresijskim analizama je sličnost među partnerima na pojedinoj crti ličnosti tamne trijade uključena kao prediktor, a pojedina mjera kvalitete veze kao kriterij (percipirana kvaliteta veze, stabilnost veze i zadovoljstvo partnerom) posebno na muškim i ženskim sudionicima. Rezultati tih analiza prikazani su u tablici 7.

Tablica 7. Rezultati linearnih regresijskih analiza sa sličnosti među partnerima na crtama ličnosti kao prediktorima i aspektima kvalitete veze kao kriterijima.

Kriterij	Prediktor	<i>R</i>	<i>R</i> ²	<i>F</i>	<i>B</i>	β	<i>t</i>
Procjena kvalitete veze muškaraca	Sličnost u tamnoj trijadi						
		,30*	,09*	3,24			
Percipirana kvaliteta veze	Sličnost-makijavelizam				-,21	-,01	-,08
	Sličnost-narcizam				7,68	,27**	2,64
	Sličnost-psihoopatija				3,44	,10	1,04
		,31*	,10*	3,49			
Stabilnost veze	Sličnost-makijavelizam				,42	,01	,09
	Sličnost-narcizam				14,95	,26*	2,55
	Sličnost-psihoopatija				8,90	,13	1,34
		,32*	,10*	7,73			
Zadovoljstvo partnerom	Sličnost-makijavelizam				-,11	-,00	-,03
	Sličnost-narcizam				11,69	,25*	2,51
	Sličnost-psihoopatija				8,45	,16	1,61
Kriterij	Prediktor	<i>R</i>	<i>R</i>²	<i>F</i>	<i>B</i>	β	<i>t</i>
Procjena kvalitete veze žena	Sličnost u tamnoj trijadi						
		,25	,06	2,21			
Percipirana kvaliteta veze	Sličnost-makijavelizam				-,52	-,02	-,25
	Sličnost-narcizam				5,13	,19	1,92
	Sličnost-psihoopatija				3,89	,13	1,29
		,37**	,14**	5,14			
Stabilnost veze	Sličnost-makijavelizam				1,36	,03	,30
	Sličnost-narcizam				13,11	,22*	2,28
	Sličnost-psihoopatija				16,74	,25*	2,56
		,36**	,13**	4,69			
Zadovoljstvo partnerom	Sličnost-makijavelizam				3,54	,08	,84
	Sličnost-narcizam				13,90	,26*	2,59
	Sličnost-psihoopatija				10,65	,17	1,75

Napomena. * $p < ,05$; ** $p < ,01$.

Rezultati prikazani u tablici 6 pokazuju kako sličnost među partnerima na crtama ličnosti tamne trijade značajno doprinosi objašnjenju varijance varijabli kvalitete veze objašnjavajući 9% varijance percipirane kvalitete veze, 10% varijance stabilnosti veze i varijance zadovoljstva partnerom na muškim članovima para. Za sve kriterijske varijable značajnim pozitivnim prediktorom pokazala se sličnost među partnerima na crti narcizma. Sličnost među partnerima na

crtama makijavelizma i psihopatije nije se pokazala značajnim prediktorom u objašnjavanju kvalitete veze.

Na ženskim članovima para sličnost među partnerima na crtama ličnosti tamne trijade nije se pokazala značajnom u objašnjavanju percipirane kvalitete veze. Među pojedinim prediktorima, sličnost među partnerima na crti narcizma ima standardizirani β koeficijent na granici značajnosti ($p < ,06$). Za varijablu stabilnost veze sličnost među partnerima pokazala se značajnom objašnjavajući 14% varijance. Značajnim pozitivnim prediktorima pokazala se sličnost među partnerima na narcizmu i psihopatiji. Također, sličnost među partnerima objašnjava 13% varijance zadovoljstva partnerom pri čemu se značajnim pozitivnim prediktorom pokazala sličnost na narcizmu.

Dakle, rezultati pokazuju da oba člana para svoju vezu procjenjuju kvalitetnijom, stabilnijom i zadovoljniji su partnerom ukoliko su sličniji na crti narcizma. Osim toga, žene procjenjuju svoju vezu stabilnijom ukoliko su sličnije s partnerom na crti psihopatije.

Rasprava

Cilj provedenog istraživanja bio je ispitati odnos crta ličnosti tamne trijade – makijavelizma, narcizma i psihopatije s aspektima kvalitete veze – percipirana kvaliteta veze, stabilnost veze i zadovoljstvo partnerom – na ljubavnim partnerima. Također je cilj bio ispitati uparuju li se parovi po sličnosti na crtama ličnosti tamne trijade te kako je ta sličnost povezana s doživljajem kvalitete veze.

Odnos crta ličnosti tamne trijade i kvalitete veze

Prvi problem ovog istraživanja bio je utvrditi odnos crta ličnosti tamne trijade i aspekata kvaliteta veze na ljubavnim parovima. Ispitano je djeluju li crte ličnosti tamne trijade pojedinca na njegov doživljaj kvalitete veze te djeluju li osobine ličnosti jednog partnera na doživljaj kvalitete veze drugog partnera.

Na temelju spoznaja prethodnih istraživanja, prema kojima crte ličnosti tamne trijade karakterizira smanjena intimnost i predanost odnosu, interes za drugu osobu te usmjerenost na sebe i vlastitu korist, očekivalo se da će tamna trijada ličnosti biti negativan prediktor doživljaju kvalitete veze.

Hipoteza je djelomično potvrđena. Naime, u doživljaju kvalitete veze muškaraca vlastite crte ličnosti tamne trijade imaju značajan doprinos za sve tri mjere kvalitete veze – percipirana kvaliteta veze, stabilnost veze i zadovoljstvo partnerom – te objašnjavaju oko 20% varijance kvalitete veze. Crte ličnosti tamne trijade njihovih partnerica nemaju značajan doprinos procjeni kvalitete veze. Za razliku od toga, za doživljaj kvalitete veze žena, vlastite crte ličnosti tamne trijade nemaju značajan doprinos, nego crte ličnosti njihovih partnera značajno doprinose procjeni stabilnosti veze i zadovoljstva partnerom objašnjavajući 10-15% varijance. U analizama se kao jedini značajan negativan prediktor pokazala psihopatija. Provedene analize upućuju na zaključak da su za doživljaj kvalitete veze kod muškaraca važnije vlastite crte ličnosti, a kod žena su važnije crte ličnosti njihovih partnera.

U prijašnjim istraživanjima, koja su se bavila odnosom crta ličnosti i kvalitete veze, pronađen je veći efekt vlastitih crta ličnosti u odnosu na crte ličnosti partnera na doživljaj kvalitete veze, što ukazuje na to da su za doživljaj kvalitete veze važnije vlastite crte ličnosti od partnerovih. Također nisu dobiveni nalazi koji upućuju na postojanje rodni razlika (npr., Robins, Caspi, i Moffitt, 2002; Watson i sur., 2004; Bareld, 2005; Luo i sur., 2008). Moguće je da su dobivene razlike u ovom istraživanju posljedica tradicionalnih rodni uloga i vrijednosti te veće ovisnosti žena o vanjskim čimbenicima i okolini, što je iznenađujuće s obzirom na to da se

uzorak dobrim dijelom sastoji od studenata i fakultetski obrazovanih žena kod kojih se očekuje manje prihvaćanje tradicionalnih vrijednosti. Nesukladnost ovih rezultata mogla bi se objasniti i većom izraženošću psihopatije kod muških sudionika koja dovodi do manjeg zadovoljstva vezom partnerica.

Nadalje, rezultati upućuju na zaključak da je za doživljaj kvalitete veze, od crta ličnosti tamne trijade, najznačajnija psihopatija. Ovakav podatak ne iznenađuje s obzirom na to da je psihopatija crta ličnosti tamne trijade koja je gotovo isključivo povezana s kratkotrajnim vezama (Jonason, Luevano i Adams, 2012). Psihopatiju karakteriziraju brze životne strategije čija su obilježja smanjena samokontrola, rizično ponašanje, sebičnost, manja usmjerenost na budućnost i ulaganje u kratkotrajne veze. Brze životne strategije manifestiraju se u ljubavnim vezama tako da brzo ulaze u nove partnerske veze, lako ih napuštaju kako bi započeli nove te ne ulažu resurse u dugoročno održavanje veza (Jonason i Tost, 2010; Jonason, Li i Buss, 2010). Također, psihopatija je povezana s izbjegavajućim stilom privrženosti kojeg karakterizira negativan pogled na druge osobe i intimne veze, nedostatak empatije, emocionalne topline i intimnosti te izbjegavanje intimnih odnosa (Ali i Chamorro-Premuzic, 2010).

Makijavelizam se pokazao kao značajan samostalan negativan prediktor doživljaju kvalitete veze, ali se u regresijskoj analizi nije pokazao značajnim prediktorom, što upućuje na vjerojatno djelovanje medijatorske varijable. Makijavelisti su, za razliku od psihopata koji su izrazito kratkoročno orijentirani, dugotrajno orijentirani te svoja ponašanja i strategije prilagođavaju u svrhu realizacije svojih dugoročnih ciljeva što znači da su pragmatični, fleksibilni i manje impulzivni. S obzirom na to, makijavelisti mogu imati dugotrajne intimne veze i svoja ponašanja prilagođavaju vrsti veze koju žele (Jones i Paulhus, 2010). Dakle, makijavelizam nije isključivo negativan prediktor kvalitete veze, već o ovisi o kontekstu i vrsti odnosa kojeg makijavelisti žele i u kojem se nalaze (Dussault, Hojjat i Boone, 2013).

Iako su prethodna istraživanja pokazala kako je narcizam negativno povezan sa zadovoljstvom u vezi, predanosti i intimnosti (npr. Jonason, Valentine i Harbeson, 2011; Keller i sur., 2014), u ovom istraživanju nije se pokazao značajnim prediktorom kvalitete veze. No, podaci koji govore o negativnoj povezanosti narcizma sa zadovoljstvom i kvalitetom veze nisu jednoznačni. Neka istraživanja pokazala su kako postoje konteksti u kojima se narcizam pokazao pozitivno povezanim s kvalitetom odnosa (Campbell, Foster i Finkel, 2002). Radi se o tome da je uobičajeno da se za vrijeme trajanja romantične veze pojave sumnje vezane za osjećaje partnera, pa se tako osobe pitaju, na primjer, voli li ih partner, koliko je predan njima i odnosu, želi li zaista biti s njima, a te sumnje mogu imati negativne implikacije za vezu. Pokazalo se kako su narcisi otporni na sumnje vezane za doživljaje odnosa svojih partnera i na pokazatelje lošijeg

funkcioniranja njihovog romantičnog odnosa, vjerojatno zbog svoje pozitivne pristranosti i strategija samoregulacije usmjerenih na održavanje samopoštovanja i osjećaja superiornosti (Morf i Rhodewalt, 2001; Campbell, Foster i Finkel, 2002). S obzirom na to, moguće je da su narcisi motivirani svoje veze prikazati u boljem svjetlu i da su optimističniji u procjeni kvalitete veze i u pogledu njenog trajanja, što smanjuje negativnu povezanost narcizma i kvalitete veze.

Dakle, iako su makijavelizam i narcizam negativno povezani s kvalitetom veze, oni mogu u romantičnim vezama pronaći izvor vlastite koristi i interesa. Za razliku od njih, psihopatima intimne veze ne predstavljaju nikakvu važnost i nisu im korisne za ostvarivanje vlastitih ciljeva i interesa te imaju averziju prema svakoj vrsti romantične privrženosti.

Uparivanje parova po sličnosti na crtama ličnosti tamne trijade

Drugi problem ovog istraživanja bio je ispitati uparuju li se parovi po sličnosti na crtama ličnosti tamne trijade. Na temelju prethodnih istraživanja koja dosljedno pokazuju kako postoji tendencija da osobe odabiru partnere koji su im slični po brojnim karakteristikama, postavljena je hipoteza da će se parovi uparivati po sličnosti i na crtama ličnosti tamne trijade.

Dobivena je slaba do umjerena značajna pozitivna povezanost između partnera u crtama ličnosti tamne trijade. Sličnost među partnerima ispitana je i tako da se za svaki par posebno izračunala korelacija na svim česticama upitnika koje čine pojedinu crtu ličnosti. Uparivanje partnera po sličnosti dobiveno je za 86% parova na narcizmu, 95% na makijavelizmu i za sve parove psihopatiji. Budući da se u nekim istraživanjima pokazalo kako partneri s vremenom postaju međusobno sličniji (Little i sur., 2006), kontroliran je efekt duljine trajanja veze nakon čega se dobivene povezanosti nisu promijenile. To upućuje na zaključak da se partneri najvjerojatnije izabiru po sličnosti na samom početku, a ne da s vremenom postaju međusobno sličniji, što je podatak najčešće dobiven istraživanjima (npr., Luo i Klohnen, 2005; Bareld, 2005).

Dobiveni rezultati u skladu su s hipotezom. Korelacije između osobina ličnosti partnera značajne su i pozitivne za sve crte ličnosti, što je u skladu s dobivenim korelacijama za crte ličnosti u istraživanjima (npr. Han, Weed i Butcher, 2003; Bareld, 2005; Luo i Klohnen, 2005). Istraživanja o odabiru partnera s obzirom na crte ličnosti tamne trijade također govore u prilog uparivanju partnera po sličnosti (npr. Novgorodoff, 1974; Asquith i sur., 2014; Smith i sur., 2014). Međutim, ova istraživanja uglavnom su ograničena na preferencije za pojedinim partnerom za kratkotrajnu ili dugotrajnu vezu, dok osobine koje ljudi preferiraju kod potencijalnog partnera mogu biti različite od osobina realnog partnera. Također, preferencije za

određenim partnerom razlikuju se ovisno o vrsti veze za koju osoba procjenjuje partnera pa tako iste osobine i partneri mogu biti poželjni za kratkotrajan i površan odnos, a nepoželjni za dugotrajan i predan odnos. Ovo se posebno odnosi na crte ličnosti kao što su narcizam i makijavelizam koji su socijalno atraktivni i uspješni u započinjanju odnosa, ali ne i u njegovom održavanju te s vremenom postaju manje poželjnim partnerima. Provedena su i istraživanja na parovima, ali dobiveni podaci su nekonzistentni pa su tako Keller i sur. (2014) pronašli kako se partneri uparuju po sličnosti na narcizmu, dok su Smith i sur. (2014) pronašli blagu negativnu povezanost za crtu narcizma, slabu pozitivnu za makijavelizam i najjaču pozitivnu povezanost za psihopatiju. U ovom istraživanju dobivena prosječna korelacija između muškog i ženskog člana para najmanja je za crtu narcizma, a najveća za psihopatiju.

Ovim istraživanjem pokazalo se kako osobe imaju sklonost odabiranju sebi sličnog partnera i kada su u pitanju socijalno nepoželjne karakteristike. S obzirom na to, postavlja se pitanje kakav je ishod ovakvog odabira partnera na doživljaj kvalitete veze, što je posljednji problem ovog istraživanja.

Odnos sličnosti među partnerima na crtama ličnosti tamne trijade i kvalitete veze

Kalmjin (1994; prema Keller i sur., 2014) kao razloge uparivanja partnera po sličnosti navodi osobne preferencije za partnerima s kojima osobe dijele slične interese, vrijednosti i karakteristike. Prednosti takvog uparivanja partnera su manje konflikata, stabilnija veza i veće zadovoljstvo odnosom (Watson i sur., 2004; Gonzaga i sur., 2010). Budući da brojne karakteristike pojedinaca proizlaze iz njihovih osobina ličnosti, sličnost među partnerima u osobinama ličnosti mogla bi rezultirati kvalitetnijom vezom, što je treća hipoteza ovog istraživanja.

Rezultati linearnih regresijskih analiza pokazuju kako je sličnost među partnerima u osobinama ličnosti značajna za doživljaj kvalitete veze na svim mjerama procjene kvalitete veze kod muških sudionika, te za stabilnost veze i zadovoljstvo partnerom kod ženskih sudionika. Na svim mjerama kvalitete veze i na muškim i na ženskim sudionicima jedini značajni pozitivni prediktor je sličnost među partnerima na crti narcizma, a na ženskim sudionicima je i sličnost na psihopatiji značajan pozitivan prediktor stabilnosti veze.

Teško je sa sigurnošću reći zašto je samo sličnost među partnerima na crti narcizma pozitivan prediktor kvalitete veze. Jedan od mogućih razloga je zajednička usmjerenost partnera na održavanje i povećavanje samopoštovanja i grandiozne slike o sebi kroz ljubavnu vezu. Narcisi su manje zainteresirani za odnose i partnere koji žele intimnost, već žele atraktivnog partnera koji će im osigurati status i pozitivnu sliku o sebi (Campbell, Foster i Finkel, 2002).

Veze su za narcise pozitivne ukoliko im pružaju pažnju, status i seksualno zadovoljstvo uz minimalno ulaganje u sam odnos.

Osim toga, normalne razine narcizma potrebne su za doživljavanje sreće i zadovoljstva pa tako i za uspostavljanje i održavanje zdravih međuljudskih odnosa. Normalne razine samopoštovanja, ljubavi prema sebi i optimizma u pogledu svojih sposobnosti i mogućnosti potrebne su za nošenje sa izazovima, savladavanje teškoća i postizanje uspjeha (Ronningstam, 2005). Za razliku od toga, normalne razine makijavelizma i, osobito, psihopatije ne smatraju se nužnima za uspostavljanje i održavanje zdravih intimnih odnosa s drugima pa tako vjerojatno ni usklađenost među partnerima na ovim crtama nije pozitivan prediktor doživljaja kvalitete veze. Samo se sličnost među partnerima na psihopatiji pokazala značajnim prediktorom stabilnosti veze kod žena. Naime, muškarci imaju izraženiju crtu psihopatije od žena što rezultira smanjenom kvalitetom veze njihovih partnerica. No, ukoliko su muškarci sličniji svojim partnericama na psihopatiji, žene doživljaju vezu stabilnijom.

Iz navedenog proizlazi da je treća hipoteza istraživanja djelomično potvrđena. Sličnost među partnerima pokazala se značajnom za doživljaj kvalitete veze i muških i ženskih članova para pri čemu na muškim članovima para objašnjava 9 - 10% varijance, a na ženskim članovima para objašnjava 13 - 14% varijance kvalitete veze, a kao značajni prediktor izdvaja se sličnost među partnerima na crti narcizma na svim mjerama kvalitete veze i kod muških i kod ženskih sudionika i sličnost na psihopatiji kao značajan pozitivan prediktor stabilnosti veze kod žena.

Prednosti i nedostaci ovog istraživanja

Ovo istraživanje bavilo se doprinosom crta ličnosti kvaliteti veze, što je proučavano u brojnim istraživanjima, ali za razliku od prethodnih istraživanja — koja su većinom uključivala velikih pet crta ličnosti — u ovom istraživanju ispitivane su crte ličnosti tamne trijade. Za ove crte ličnosti pokazalo se kako utječu na intimne odnose, međutim nisu dovoljno istraživane u dugotrajnim romantičnim vezama. Dosadašnja istraživanja uglavnom su ispitivala tamnu trijadu ličnosti u kratkotrajnim vezama ili preferencijama za određenom vrstom partnera i veze. Za razliku od toga, ovim istraživanjem ispitivalo se u kakvom su odnosu crte ličnosti tamne trijade i sličnost među partnerima s kvalitetom veze u dugotrajnim romantičnim vezama. Nadalje, istraživanja koja su ispitivala tamnu trijadu u vezi ograničila su se uglavnom na jednu ili dvije crte ličnosti tamne trijade. Za razliku od toga, u ovo istraživanje uključene su sve tri crte ličnosti na temelju čega se može vidjeti njihov različit doprinos procjeni kvalitete veze. Također, nije poznato da su na domaćem uzorku sudionika provedena istraživanja koja su ispitivala tamnu trijadu ličnosti u romantičnim vezama.

Sljedeća prednost ovog istraživanja je što su oba partnera sudjelovala u procjeni vlastite ličnosti i kvalitete veze. Na ovaj način mogu se dobiti potpuniji podatci, nego da samo jedan partner sudjeluje u procjeni. Ukoliko samo jedan partner procjenjuje svoju ličnost i kvalitetu veze, veća je vjerojatnost davanja socijalno poželjnih odgovora budući da je pojedinac svjestan kako je jedini izvor procjene. Nadalje, ovaj način prikupljanja podataka omogućuje uzimanje u obzir značajki partnera kao para, a ne kao međusobno nezavisnih osoba. Također, podatci su prikupljeni istovremeno od oba partnera uz kontrolu eksperimentatora kako bi se spriječilo eventualno dogovaranje i međusoban utjecaj partnera na procjenjivanje veze.

Osim navedenih prednosti, ovaj rad ima i nekoliko ograničenja. Prije svega, ovo istraživanje je korelacijskog tipa zbog čega se ne može zaključivati o uzročno-posljedičnoj povezanosti između crta ličnosti i kvalitete veze – utječe li ličnost partnera na kvalitetu veze ili kvaliteta veze dovodi do promjena u ličnosti. Međutim, ovaj problem nastojao se izbjeći kontroliranjem efekta duljine trajanja veze te se pokazalo kako duljina trajanja veze ne utječe na kvalitetu veze niti na sličnost među partnerima te se dobiveni podatci o kvaliteti veze i sličnosti među partnerima mogu pripisati njihovim crtama ličnosti. Unatoč tome što se s velikom vjerojatnošću može zaključiti kako ličnost partnera utječe na kvalitetu veze, iz dobivenih podataka ne može se zaključiti o kakvom se utjecaju radi, odnosno utječe li ličnost izravno na kvalitetu veze ili se radi o neizravnom utjecaju, putem nekih emocionalnih ili kognitivnih mehanizama.

Što se tiče uzorka sudionika, čine ga osobe mlađe životne dobi čija veza prosječno traje tri i pol godine. Također, preko 30% sudionika su studenti, a zajedno živi samo 23% parova. Dakle, ovaj uzorak sudionika karakteriziraju niska ulaganja, u smislu zajedničkog života, troškova, raspodjele obaveza i djece, što općenito rezultira većim razinama zadovoljstva odnosom. Nadalje, veličina uzorka relativno je mala i homogen je s obzirom na obrazovanje – više od pola sudionika su studenti i fakultetski obrazovane osobe, što ograničava generalizaciju rezultata. Također, postoji mogućnost da je uzorak pristran. Radi se o tome da je veća vjerojatnost da su parovi koji su pristali sudjelovati u istraživanju u kvalitetnijoj i stabilnijoj vezi u odnosu na one koji su odbili sudjelovati. Nadalje, osobe koje su pristale na sudjelovanje u istraživanju spremnije su pomoći bez ikakve nagrade i osobne koristi, što nije uobičajeno ponašanje pojedinaca s tamnom trijadom, te je moguće da ovim istraživanjem nisu obuhvaćene osobe koje imaju izraženiju tamnu trijadu ličnosti. Prilikom prikupljanja sudionika bilo je parova koji su odbili sudjelovanje u istraživanju ili gdje je samo jedan partner pristao sudjelovati. Neobuhvaćanje tih parova u uzorak sudionika ozbiljniji je nedostatak ovog istraživanja budući

da bi mogući razlozi njihovog nesudjelovanja mogli biti indikativni za zaključivanje o odnosu tamne trijade ličnosti i kvalitete veze.

Implikacije i smjernice za buduća istraživanja

Budući da su u ovom istraživanju sudjelovali parovi koji su bili spremni nesebično pomoći, veća je vjerojatnost da imaju manje izražene crte ličnosti tamne trijade i veći doživljaj kvalitete veze u odnosu na parove koji su odbili sudjelovati. S obzirom na to, u buduća istraživanja potrebno je uključiti parove koji su manje spremni na suradnju. Na primjer, davanje nagrade za sudjelovanje u istraživanju moglo bi motivirati pojedince s izraženijom tamnom trijadom ličnosti na suradnju. Također, bilo bi dobro u istraživanje uključiti parove koji imaju smanjenu kvalitetu veze, na primjer one koji traže psihološku pomoć. Nadalje, osim pozitivnih aspekata kvalitete veze, potrebno je uključiti i one negativne, na primjer, agresivnost, konflikte, zlostavljanje, kako bi se vidio odnos tamne trijade s problemima u romantičnim vezama.

Nadalje, potrebno je uključiti dodatne varijable koje su povezane s kvalitetom romantičnog odnosa (na primjer predanost, intimnost, empatija, privrženost) preko kojih bi osobine ličnosti i podudarnosti među partnerima u crtama ličnosti tamne trijade mogle djelovati na kvalitetu veze. Također bi bilo dobro kada bi se mogao koristiti nacrt longitudinalnog tipa kojim bi se objasnilo kako je tamna trijada ličnosti povezana s razvojem i dinamikom romantičnog odnosa.

Zaključak

Ovim istraživanjem ispitivao se odnos crta ličnosti tamne trijade s kvalitetom veze. Očekivalo se da će crte ličnosti tamne trijade biti negativno povezane sa svim aspektima kvalitete veze – percipiranom kvalitetom veze, stabilnosti veze i zadovoljstvom partnerom. Linearnim regresijskim analizama utvrđeno je da vlastite crte ličnosti tamne trijade, ali ne i crte ličnosti partnerice, doprinose objašnjavanju doživljaja kvalitete veze muških članova para. U procjeni kvalitete veze ženskih članova para značajnima su se pokazale crte ličnosti partnera, dok se vlastite crte ličnosti nisu pokazale značajnima. Kao jedini značajni negativni prediktor kvalitete veze i na muškim i na ženskim članovima para pokazala se psihopatija. Iz dobivenih rezultata može se zaključiti da su za doživljaj kvalitete veze muškaraca bitne vlastite crte ličnosti, dok su za doživljaj kvalitete veze žena bitne crte ličnosti partnera čime je hipoteza djelomično potvrđena.

Cilj istraživanja bio je i ispitati uparuju li se parovi po sličnosti u crtama ličnosti tamne trijade. Očekivale su se značajne pozitivne korelacije između partnera na crtama ličnosti tamne trijade. Korelacijskom analizom utvrđena je statistički značajna pozitivna povezanost između crta ličnosti tamne trijade partnera pri čemu je najveća povezanost dobivena za psihopatiju, nešto manja za makijavelizam i najmanja za narcizam. Također je cilj bio provjeriti u kakvom su odnosu sličnost među partnerima u tamnoj trijadi ličnosti i doživljaj kvalitete veze pri čemu se očekivalo da će sličnost među partnerima biti pozitivno povezana s kvalitetom veze. Linearnim regresijskim analizama utvrđeno je da je sličnost među partnerima značajna za doživljaj kvalitete veze pri čemu se kao značajan pozitivan prediktor pokazala sličnost među partnerima na narcizmu za sve aspekte kvalitete veze i na muškim i na ženskim članovima para, te se na ženskim članovima para značajnim pozitivnim prediktorom pokazala i sličnost na psihopatiji u procjeni stabilnosti veze.

Literatura

- Ali, F. i Chamorro-Premuzic, T. (2010). The dark side of love and life satisfaction: Associations with intimate relationships, psychopathy and Machiavellianism. *Personality and Individual Differences*, 48, 228-233.
- Asquith, D., Lyons, M., Watson, H. i Jonason, P. (2014). Birds of feather flock together – Evidence for assortative mating for the Dark Triad traits. *Personality and Individual Difference*, 60, 314-325.
- Bareld, D. P. H. (2005). Self and partner personality in intimate relationships. *European Journal of Personality*, 19, 501-518.
- Brown, E. C. i Guy, R. F. (1983). The effects of sex and Machiavellianism on self-disclosure patterns. *Social Behavior and Personality*, 11 (1), 93-96.
- Campbell, W. K., Reeder, G. D., Sedikides, C. i Elliot, A. J. (2000). Narcissism and comparative self-enhancement strategies. *Journal of Research in Personality*, 34, 329-347.
- Campbell, W. K. i Foster, C. A. (2002). Narcissism and commitment in romantic relationships: an investment model analysis. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 28 (4), 484-495.
- Campbell, W. K., Brunell, A. B., i Finkel, E. J. (2006). Narcissism, interpersonal self regulation, and romantic relationships: An agency model approach. U E. J. Finkel i K. D. Vohs (Ur.). *Self and relationships: Connecting intrapersonal and interpersonal processes* (str. 57-83). New York: Guilford.
- Campbell, W. K. i Miller, J. D. (2011). The handbook of narcissism and narcissistic personality disorder: Theoretical approaches, empirical findings, and treatments. Hoboken, N.J.: John Wiley i Sons.
- Ćubela Adorić, V. i Vugdelija, P. (2010). Skala bračne stabilnosti. U: I. Tucak Junaković, V. Ćubela Adorić, A. Proroković i Z. Penezić (ur.). *Zbirka psihologijskih skala i upitnika*, Sv. 5 (str. 17-22). Zadar: Sveučilište u Zadru.
- Dussault, M., Hojjat, M. i Boone, R. T. (2013). Machiavellianism and dating: deception and intimacy. *Social Behavior and Personality*, 41 (2), 283-294.
- Field, A.P. (2005). *Discovering statistics using SPSS*. London: SAGE Publications.
- Glen, A. L., Kurzban, R. i Raine, A. (2011). Evolutionary theory and psychopathy. *Aggression and Violent Behavior*, 16, 371-380.
- Glicksohn, J. i Golan, H. (2001). Personality, cognitive style and assortative mating. *Personality and Individual Differences*, 30, 1199-1209.
- Gonzaga, G. C., Carter, S. i Buckwalter, G. J. (2010). Assortative mating, convergence, and satisfaction in married couples. *Journal of Personality and Social Psychology*, 17, 634-644.
- Han, K., Weed, N. C. i Butcher, J. N. (2003). Dyadic agreement on the MMPI-2. *Personality and Individual Differences*, 35, 603-615.

- Hare (1995). Psychopathy: theory, research and implications for society. U D. J. Cooke, Forth, A. E. i R. D. Hare (Ur). *Bihevioural and Social Sciences*, 88, 105-139
- Jakobwitz, S. i Egan, V. (2005). The Dark Triad and normal personality traits. *Personality and Individual Difference*, 40, 331-339.
- Jonason, P. K., Norman, P. L., Webster, G. D. i Schmitt, D. P. (2009). The Dark Triad: facilitating a short-term mating strategy in men. *European Journal of Personality*, 23, 5-18.
- Jonason, P. K., Li, N. P., i Buss, D. M. (2010). The costs and benefits of the Dark Triad: Implications for mate poaching and mate retention tactics. *Personality and Individual Differences*, 4, 373-378.
- Jonason, P. K., Valentine, K. A., Li, N. P. i Harbeson, C. L. (2011). Mate-selection and the Dark Triad: Facilitating a short-term mating strategy and creating a volatile environment. *Personality and Individual Differences*, 51, 759-763.
- Jonason, P. K. i Buss, D. M. (2012). Avoiding entangling commitments: Tactics for implementing a short-term mating strategy. *Personality and Individual Differences*, 52, 606-610.
- Jonason, P. K., Luevano, V. X. i Adams, H. M. (2012). How the Dark Triad traits predict relationship choices. *Personality and Individual Differences*, 30, 1-5.
- Jonason, P.K. i Tost, J. (2010). I just cannot control myself: The Dark Triad and self-control. *Personality and Individual Differences*, 49, 611-615.
- Jones, D, N. i Paulhus, D. L. (2010). Mating Strategies among the Dark Triad: Relationship focus, retention, and infidelity. *University of British Columbia*, 30, 1-40.
- Kantor, M. (2006). *The psychopathy of everyday life: How antisocial personality disorder affects all of us*. Westport, Conn.: Praeger.
- Keller, P. S., Blincoe, S., Gilbert, L. R., Dewall, N. C., Haak, E. A. i Widiger, T. (2014). Narcissism in romantic relationships: A dyadic perspective. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 33 (1). 25-50.
- Klohnen, E. C. i Mendelsohn, G. A. (1998). Partner selection for personality characteristics: A couple-centered approach. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 24 (3), 268-278.
- Little, A. C., Burt, D. M. i Perret, D. I. (2006). Assortative mating for perceived facial personality traits. *Personality and Individual Differences*, 40, 973-984.
- Low, N., Cui, L. i Merikangas, K. R. (2007). Spousal concordance for substance use and anxiety disorders. *Journal of Psychiatric Research*, 41, 942-951.
- Luo, S. i Klohnen, C. (2005). Assortative mating and marital quality in newlyweds: A couple-centered approach. *Journal of Personality and Social Psychology*, 88, 304-326.
- Luo, S., Chen, H., Yue, G., Zhang, G., Zhaoyang, R. i Xu, D. (2008). Predicting marital satisfaction from self, partner and couple characteristics: Is it me, you or us? *Journal of Personality*, 76, 1231-1265.

- McHoskey, J. W. (1999). Machiavellianism, intrinsic versus extrinsic goals, and social interest: A self-determination theory analysis. *Motivation and Emotion*, 23 (4), 267-283.
- Morf, C. C., i Rhodewalt, F. (2001). Unraveling the paradoxes of narcissism: A dynamic self-regulatory processing model. *Psychological Inquiry*, 12, 177–196.
- Novgorodoff, B. D. (1974). Boy meets girl: Machiavellianism and romantic attraction. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 1 (1), 307-309.
- Obradović, J. i Čudina-Obradović, M. (1998). Bračna kvaliteta: Poimanje, uzroci i posljedice. *Društvena istraživanja*, 36, 689-682.
- Paulhus, D. L. i Williams, K. M. (2002). The Dark Triad of personality: Narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. *Journal of Research in Personality*, 36, 556-563.
- Raskin, R. i Terry, H. (1998). A principal-components analysis of the Narcissistic Personality Inventory and further evidence of its construct validity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54 (5), 890-902.
- Robins, R. W. i Capi, A. i Moffitt, T. E. (2002). It's not just who you're with, it's who you are: Personality and relationship experiences across multiple relationships. *Journal of Personality*, 70 (6), 925-964
- Ronigstad, E. F. (2005). *Identifying and understanding the narcissistic personality*. Oxford University Press.
- Smith, V. C., Hadden, B. W., Webster, G. D., Jonason, P. K., Gesselman, A. N., Cryself, L. C. (2014). Mutually attracted or repulsed? Actor–partner interdependence models of Dark Triad traits and relationship outcomes. *Personality and Individual Difference*, 67, 35-41.
- Watson, D., Hubbard, B. i Wiese, D. (2000). General traits of personality and affectivity as predictors of satisfaction in intimate relationship: Evidence from self- and partners-ratings. *Journal of Personality*, 68, 413-449.
- Watson, D., Klohnen, E. C., Casillas, A. i Simms, E. N. i Haig, J. (2004). Match makers and deal breakers: Analyses of assortative mating in newlywed couples. *Journal of Personality*, 72 (5), 1030-1068.
- Williams, K. M., Spidel, A. i Paulhus, D. L. (2005). *Sex, lies, and more lies: Exploring the intimate relationships of subclinical psychopaths*. Poster. University of British Columbia.